

Marek Gumkowski

"Maurycy Mochnecki. Program kulturalny i myśl krytycznoliteracka", Krystyna Krzemień-Ojak, Warszawa 1975 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 19/3 (61), 206

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ KRZEMIEŃ-OJAK Krystyna: Maurycy Mochnacki. Program kulturalny i myśl krytycznoliteracka. Warszawa 1975, PIW, PAN IBL. Historia i Teoria Literatury. Studia. T. 38, ss. 316, zł 50,-

Dyskusje pomiędzy przedstawicielami dwóch obozów literackich - tzw. klasyków i romantyków - były wpisane w szerszy kontekst polemik i prób przewartościowania zagadnień kultury i jej związków z narodem, historiozofii i estetyki. Poglądy Mochnackiego były najradykałniejszym przejawem przedpowstaniowego ruchu intelektualnego, w którym dostrzec można wyraźne związki z filozofią niemiecką (Schległów, Schellinga, Schillera i innych). Drobiazgowa analiza wypowiedzi krytycznoliterackich Mochnackiego, od 1825-1831 r., pokazuje wszystkie kontekstowe uwikłania i wielopłaszczyznowe konsekwencje tej myśli.

BP/61/49

M.G.

/II/ KRZYŻAK Halina: Funkcja stylizacyjna przysłów w "Pamiętniku Mroczka" J.I. Kraszewskiego. "Rocznik Naukowo-Dydaktyczny" WSP Kraków z. 56. Prace Historycznoliterackie VI, Kraków 1975, s. 79-89.

Artykuł wskazuje na fakt, że w omawianej powieści Kraszewskiego przysłowia funkcjonują jako jeden z elementów realizmu, wyrażającego się w maksymalnym zbliżeniu rzeczywistości powieściowej do rzeczywistości historycznej. W narracji pierwszoosobowej "Pamiętnika" funkcjonują one przede wszystkim jako czynnik komentujący. Dzięki tym komentarzom sylwetka narratora, osoby, sytuacje uzyskują pełniejsze oświetlenie. Część przysłów nosi piętno gnomów, sentencji, refleksji, a ich użycie nie srowadza się tylko do sytuacji, którym towarzyszą w tekście. Praca nie jest pełnym katalogiem przysłów: wybrane zostały jedynie te, które wydawały się najbardziej reprezentatywne. Konstrukcje przysłowiowe, konkluduje autorka, zbliżyły język bohaterów do mowy potocznej i podkreśliły konkretność obrazowania, zaś celowe naśladownictwo mowy potocznej to forma pastiszu zastosowana w powieści.

BP/61/50

M.O.-Ł.